

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

MAJA BAJD

Stavčnofonetična analiza oddaje TV klub na POP TV

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

MAJA BAJD

Stavčnofonetična analiza oddaje TV klub na POP TV

Diplomsko delo

Mentor: izr. prof. dr. Hotimir TIVADAR

Univerzitetni študijski program prve
stopnje: Slovenistika

Ljubljana, 2015

Iskreno se zahvaljujem svojemu mentorju, izr. prof. dr. Hotimirju Tivadarju, za koristne nasvete in strokovne pogovore med izdelavo diplomskega dela.

Prisrčna hvala tudi mami Kseniji za vso podporo in finančno pomoč pri študiju, bratu Mateju in babici Mariji za brezpogojno ljubezen.

Tebi, Matjaž, pa hvala, ker me sprejemaš tako, kot sem. Hvala za vso nesebično pomoč pri vzponih in padcih.

Hvala tudi vsem prijateljicam, ki ste mi stale ob strani skozi vsa študijska leta.

Povzetek

Javni nastop je zelo pomemben, saj ljudje ocenjujejo nas, naše vedenje, sprejemanje odločitev oziroma komentiranje. Vabilo na televizijo, predvsem v oddajo TV klub, navadno pomeni komentiranje aktualnih dogodkov, tem. To pomeni, da se tako voditelj kot tudi gostje, vnaprej ne morejo pripraviti do popolnosti in tu lahko ocenjujemo njihovo dejansko znanje pravorečne norme. Znanje pravorečne norme in govorniške spretnosti se predvsem pričakuje od voditeljev, vendar pa je dokazano, da delajo napake, do katerih ne bi smelo prihajati.

S primerjalno analizo oddaje TV klub in 24UR smo prišli do ugotovitve, da ima izbrana voditeljica (P. K.) največ težav pri stavčni intonaciji in pri premorih. Pri stavčni intonaciji zamenjuje padajočo kadenco z rastočo antikadenco pri pripovednih povedih in obratno pri vprašalnih povedih. Premore dela tudi na mestih, kjer so nepotrebni, ponavadi zaradi predolge povedi, ki je ne more povedati v eni sapi. Hitrost govora in poudarjene besede so ustrezne.

Nejezikovni parametri so prav tako pomembni za nastop na televiziji, saj tistega kar ne povemo z besedami, povemo z držo, kretnjami, mimiko ipd. Voditeljica ima v obeh oddajah v rokah kemični svinčnik in liste. Sproščene, zabavne novice pove z nasmeškom na obrazu, tako pa se končata tudi oddaji. V TV klubu ima pred seboj pult, za katerim sedijo gostje, in se nanj večkrat nasloni. Pri odgovorih gostov pritrjuje z glavo, roke pa ima prekrižane na prsih.

V tem diplomskem delu smo s primerjalno analizo predvsem stavčnofonetičnih značilnosti predstavili javni nastop voditeljice in tudi gostov v zelo gledani oddaji na vseslovenski komercialni televiziji.

Ključne besede
Fonetika, javni nastop

Abstract

Other people evaluate us, our behaviour, our decision-making and our commenting through our public performance, that is why our public performance is very important. Invitation to television shows, especially to television show TV klub, usually means commenting on current events, topics. This means that both, the leader as well as guests, cannot prepare perfect answers in advance that is why we can evaluate here their actual knowledge of the orthoepic norms. Knowledge of the orthoepic norms and speaking skills are mainly expected from TV presenters, but it is proven that they make mistakes, which should not occur.

With comparative analysis of TV shows TV klub and 24UR I reached the conclusion that the chosen TV presenter (P. K.) has the most problems with sentence intonation and pauses. When it comes to sentence intonation, she misidentifies the descending cadence with increasing anti-cadence in the narrative sentences and vice versa in the interrogative sentences. She also makes pauses in places, where they are unnecessary, usually due to excessively long sentences, that she cannot say in one breath. Speaking velocity and highlighted words are adequate.

Non-linguistic parameters are also important when it comes to television appearance, because what we do not say in words, we show with our posture, gestures, facial expressions, etc. In both TV shows the presenter holds in her hands the ballpoint pen and papers. She reports the relaxing and entertaining news as well as the conclusion of the show with a smile on her face.

In the show TV klub, there is a counter, behind which the guests sit, it is also in front of the presenter and she often leans against it during the show. While listening the answers of the guests she nods her head, her hands are crossed on her chests.

Using the comparative analysis of characteristics of the prosody, we represented in this thesis the public performance of the TV presenter as well as the public performance of the guests in the prime time show on an all-Slovenian commercial television.

Key words

Phonetics, public performance

Kazalo vsebine

1 UVOD	7
2 MEDIJSKA HIŠA PRO PLUS	8
3 POP TV	9
3.1INFORMATIVNA ODDAJA 24UR	11
3.2 TV KLUB.....	12
4 OSNOVNI PARAMETRI BESEDILNE FONETIKE.....	12
4.1 ČLENITEV ALI SEGMENTACIJA S PREMORI	12
4.2 NAGLAS IN POUJARJANJE.....	13
4.3 STAVČNA INTONACIJA.....	13
4.4 REGISTER ALI RELATIVNI TONSKI POLOŽAJ STAVČNE INTONACIJE	14
4.5 BARVA GLASU.....	14
4.6 HITROST GOVORA	14
5 JAVNI NASTOP IN GOVOR NA TELEVIZIJI.....	15
5. 1 NEBESEDNO KOMUNICIRANJE OZIROMA NEJEZIKOVNI PARAMETRI	16
5.1.1 Govorica telesa.....	17
5.1.2 Drža.....	17
5.1.3 Gestika.....	18
5.1.4 Mimika	19
6 STAVČNOFONETIČNA ANALIZA TV KLUBA IN 24UR.....	20
6. 1 TV KLUB (predvajano 25. 12. 2011).....	20
6.1.1 Stavčna intonacija	20
6.1.2 Premori	23
6.1.3 Poudarki	25
6.1.4 Hitrost.....	25
6.1.5 Druge zanimive govorne značilnosti.....	26

6.1.6 Ugotovitve.....	28
6.2 24UR POPOLDNE (predvajano 23. 7. 2015).....	29
6.2.1 Stavčna intonacija	29
6.2.2 Premori	32
6.2.3 Poudarki	33
6.2.4 Hitrost.....	34
6.2.5 Druge zanimive govorne značilnosti.....	34
6.2.6 Ugotovitve.....	34
7 PRIMERJAVA STAVČNOFONETIČNIH ZNAČILNOSTI ODDAJ TV KLUB IN 24UR..	35
8 ZAKLJUČEK.....	38
9 VIRI IN LITERATURA	40

Kazalo tabel

Tabela 1: Govorica telesa (Clayton 2004: 28)	17
Tabela 2: Kretnje (Možina, Tavčar, Kneževič 1998, Pease 1997)	18
Tabela 3: Pomen izrazov oči (Mihaljčič 2000: 40)	19
Tabela 4: Pomen izrazov obrvi (Mihaljčič 2000: 39)	20
Tabela 5: Številčni prikaz ustreznih povedi	36
Tabela 6: Številčni prikaz neustreznih povedi	36

1 UVOD

Podjetje PRO PLUS, ki je bilo ustanovljeno leta 1995, je vodilna medijska hiša na področju predvajanja televizijskih vsebin¹.

POP TV je najprepoznavnejša blagovna znamka medijske hiše PRO PLUS. POP TV vsakodnevno navdušuje številno množico gledalcev, saj predvajajo za vsak okus nekaj: informativne oddaje, telenovele, domače oddaje, filmske uspešnice, ... tako da opraviči status najbolj gledanega televizijskega programa v Sloveniji. Bralci revije *Reader's Digest* Slovenija so kar sedemkrat zapored podelili nagrado *Reader's Digest European Trusted Brand*² prav omenjenemu programu.

Velik korak naprej stopi program POP TV pri informativni oddaji 24UR. Podaljšajo čas trajanja na skupno eno uro. Osrednji oddaji 24UR se pridružijo tudi dodatna tri oglašanja čez dan: 24UR OB ENIH, 24UR POPOLDNE, 24UR ZVEČER in posebna vremenska poročila 24UR VREME. Oddaja si je prislužila tudi 6 viktorjev.

TV klub je prostor soočenja priznanih gostov iz sveta politike, gospodarstva in različnih drugih strokovnih področij. Najbolj aktualne in vroče teme tedna v TV klubu osvetljujejo iz čim več zornih kotov, na analitičen in poglobljen način. TV klub je stalnica od januarja 2003, danes jo izmenjaje vodijo voditelji oddaje 24UR.

V diplomski nalogi se bomo ukvarjali s stavčnofonetično analizo oddaje TV klub na POP TV. To analizo smo potem primerjali z informativno oddajo 24UR POPOLDNE. Obe oddaji je vodila ista oseba – P. K. Pri stavčnofonetični analizi smo se ukvarjali predvsem s štirimi od šestih osnovnih parametrov besedilne fonetike. Manj pa smo se posvetili barvi glasu in pa registru. Vse parametre smo analizirali s slušno analizo, kar smo zapisali tudi s posebnimi simboli.

Pri analizi stavčne intonacije smo obravnavali predvsem kadenco in antikadenco ter rastočo polkadenco v povezavi s semantičnim pomenom teh intonacijskih uresničitev.

¹http://pro-plus.si/slo/pro_plus/zgodovina/, 6. 8. 2015

²Najbolj zaupanja vredne blagovne znamke pri nas in osebnosti, ki jih zbirajo bralci revije *Reader's Digest* Slovenija.

Premore smo določevali po tipičnih mestih členitve po Toporišiču (2004: 537–538). Z dolžino se nismo ukvarjali. Hitrost govora je bila izpostavljena tam, kjer je bil slišen odmik od normalne hitrosti (torej prehitro oziroma prepočasi). Vrste poudarjanja smo le omenili, ukvarjali smo se le s poudarjeno naglašenostjo– poudarjenost³.

2 MEDIJSKA HIŠA PRO PLUS

Podjetje PRO PLUS utrjuje status vodilne medijske hiše na področju predvajanja in ustvarjanja televizijskih vsebin.

Medijska hiša PRO PLUS je bila ustanovljena leta 1995, kot skupna družba dveh slovenskih televizij in družbe Central European Media Enterprises (CME), evropske medijske korporacije ter ene prvih vlagateljic v lokalne komercialne televizijske projekte v Srednji in Vzhodni Evropi. Decembra istega leta začne predvajati komercialni televizijski program POP TV, ki postane najbolj gledan program v Sloveniji⁴.

Skozi leta uveljavljajo polno novih portalov. Leta 1999 PRO PLUS lansira dnevni spletni časopis 24ur.com. Deset let kasneje lansirajo spletni portal Vizita.si., leto kasneje lansirajo tudi programe, kot so Moškisvet.si, Dominvrt.si, Osvajalec.si. Prav tako uvedejo nov televizijski program POP BRIO. Leta 2011 lansirajo portal Okusno.je.

Leta 2011 zaživi VOYO⁵– osebna zakladnica video vsebin domače produkcije (POP TV, Kanal A, POP NON STOP), tujih filmov, serij in športnih prenosov, ekskluzivnih vsebin resničnostnih šovov, koncertov. Uporabnikom omogoča, da video vsebine izberejo sami, jih pogledajo kadarkoli in kjerkoli: na prenosnem računalniku, na televiziji, na pametnem telefonu ali tabličnem računalniku. Od leta 2014 je VOYO na voljo v živo in s 7-dnevnim časovnim zamikom.

³Poudarjene besede so lahko sicer nenaglašene ali celo nenaglašeni deli besede. Če je poudarkov preveč, lahko poved naslovnika utruja. Vsako besedo poudarijo otroci, ko se učijo branja. (Toporišič 2004: 541–542)

⁴http://pro-plus.si/slo/pro_plus/zgodovina/, 6. 8. 2015

⁵Naročniški video na zahtevo.

PRO PLUS lansira prvi slovenski naročniški paket POP NON STOP. Ta ponuja šest programov: POP KINO, POP KINO2, POP BRIO, POP FANI, POP OTO in POP SPOT.

Ena ključnih vrednot in strateških usmeritev podjetja PRO PLUS je še naprej družbena odgovornost. Podporo udejanja z brezplačnim oglaševanjem, humanitarnimi oddajami, donacijami, dobrodelnimi projekti⁶, medijskimi sponzorstvi, vključevanju zaposlenih v projekte.

Medijska hiša PRO PLUS je jesen 2013 okronala z novim projektom, v katerem najbolj znane televizijske obraze predstavlja v drugačni podobi in luči, kot so jih gledalci vajeni na televizijskih zaslonih. Nastal je projekt, ki so ga poimenovali *Več kot slika*. Prav tako so gledalci dobili odgovore na več kot 1500 vprašanj, na katere so odgovarjali novinarji POP TV-ja o številnih temah.

3 POP TV

POP TV je kot osrednja slovenska komercialna televizija in najprepoznavnejša blagovna znamka medijske hiše PRO PLUS prepričljivo prva izbira gledalcev tako po gledanosti kot tudi priljubljenosti. S kakovostnim informativnim programom 24UR, popularno domačo produkcijo oddaj in TV serij, telenovelami, številnimi filmskimi hiti ter svetovno priljubljenimi in aktualnimi serijami, POP TV vsak dan navdušuje in zadovoljuje želje svojih gledalcev. POP TV je postal najbolj gledan televizijski program v Sloveniji z neodvisnim in verodostojnim informativnim programom ter bogato izbiro tujih oddaj⁷.

Kar sedemkrat zapored⁸ slovenski gledalci najbolj zaupajo komercialnemu televizijskemu programu POP TV, saj je nagrajen z nagradami *Reader's Digest European Trusted Brand*. Prvo nagrado so dobili leta 2008.

Informativni program POP TV uspešno uresničuje strategijo pri upeljavi in uporabi naj sodobnejših tehnologij in orodij, ki uporabnikom omogočajo neposredno

⁶Npr. »Z majhnimi koraki za velik cilj«.

⁷http://pro-plus.si/slo/pro_plus/televizija/, 6. 8. 2015)

⁸Leta 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 in 2014.

sooblikovanje programa. POP TV je med predvolilnimi soočenji kot prvi v Sloveniji omogočil gledalcem, da so dogajanje v studiju kometirali na družbenem omrežju Twitter.

Leta 1998 POP TV organizira tudi obisk Leticie Calderon⁹ v Sloveniji. Dve leti kasneje se POP TV združi s Kanalom A.

Nekaj najbolj priljubljenih oddaj, ki se oziroma so se odvijale na POP TV:

- informativna oddaja 24UR,
- finale prireditve Miss Slovenija,
- podelitev nagrad na področju medijev (Viktorji),
- serija TV Dober dan,
- kviz Lepo je biti milijonar,
- informativna oddaja Preverjeno!,
- informativna oddaja Trenja,
- humoristična nanizanka Naša mala klinika,
- resničnostni oddaji Sanjski moški in Sanjska ženska,
- interaktivna resničnostna oddaja Bar,
- nagradna igra Vzemi ali pusti,
- zabavna tedenska oddaja Raketa pod kozolcem,
- resničnostni šov Kmetija,
- zabavna oddaja As ti tud not padu?!,
- humoristična oddaja Lepo je biti sosed,

⁹Večini znana igralka v najbolj priljubljeni televizijski telenoveli v Sloveniji Esmeralda. (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Telenovela>, 17. 9. 2015)

- kuharska oddaja Ljubezen skozi želodec,
- resničnostni šov Slovenija ima talent,
- resničnostni šov Gostilna išče šefa,
- zabavna oddaja Je bella cesta,
- Epilog,
- žrebanje Eurojackpota.

3.1 INFORMATIVNA ODDAJA 24UR

Z oddajo 24UR se začne novo obdobje televizijskih informacij v Sloveniji. Ta informativna oddaja je z gledalci že od začetka programa POP TV. Z novimi idejami, voditeljskimi pari, dinamičnim pristopom, atraktivno grafično podobo ter razgibanim pristnim študijem, je kmalu zbudila veliko zanimanja pri gledalcih. To so trendi, ki so jim sledile tudi druge medijske hiše. Oddaja velja za trend-setter¹⁰. O močni in vodilni vlogi oddaje 24UR pričajo tudi številne nagrade, ki jih je oddaja prejela tako od strokovne javnosti kot tudi od gledalcev. Več let zapored je bila oddaja okronana s prestižno nagrado za medijske dosežke in dosežke v popularni kulturi – viktorjem. Oddaja je pridobila kar 6 viktorjev¹¹.

Leta 1998 se informativna oddaja 24UR začneja 15 minut prej (ob 19.15). Dobrih 5 let kasneje pa se oddaja uspešno podaljša na skupno eno uro poročanja. Glavni informativni oddaji se pridružijo še poročanje 24UR OB ENIH, popoldanska poročila 24UR POPOLDNE in večerna poročila 24UR ZVEČER.

Leta 2011 se uredništvo oddaje 24UR prvič loti projekta Volitve 2011¹². Pripravijo soočenje kandidatov v živo, kot novost pa predstavijo tudi mnenje uporabnikov družbenih omrežij v obliki predsedniškega indeksa. Gledalci imajo tudi možnost komentiranja dogajanja na spletnih omrežjih.

¹⁰Določevalec trendov, korak pred ostalimi.

¹¹[https://sl.wikipedia.org/wiki/Viktor_\(nagrada\)#Informativne_TV-oddaje_z_najve.C4.8D_kipci_.28odkar_jih_podeljujejo_-_od_Viktorjev_1997_do_danes.29](https://sl.wikipedia.org/wiki/Viktor_(nagrada)#Informativne_TV-oddaje_z_najve.C4.8D_kipci_.28odkar_jih_podeljujejo_-_od_Viktorjev_1997_do_danes.29), 17. 9. 2015

¹²http://pro-plus.si/slo/pro_plus/televizija/, 17. 9. 2015

24UR še naprej premika meje. Leta 2012 posodobijo in obogatijo vremensko napoved z najsodobnejšo tehnologijo. Posodobljen je tudi osrednji studio z najnovejšo televizijsko tehnologijo, t. i. zaslon na dotik.

3.2 TV KLUB

TV klub je prostor za soočenje gostov iz sveta politike, gospodarstva, iz različnih družbenih področij civilne sfere. Gostje spregovorijo in soočijo mnenja na vročo aktualno temo, ki jo aktualizirajo, osvetlijo iz različnih plati. TV klub je stalnica informativnega programa 24UR od januarja 2003, od 2. septembra 2007 jo izmenjaje vodijo voditelji osrednje informativne oddaje 24UR (Petra Kerčmar, Darja Zgonc, Edi Pucelj in Jani Muhič).

4 OSNOVNI PARAMETRI BESEDILNE FONETIKE

Besedilna fonetika je poseben del fonetike. Ker je najmanjše možno sporočilo poved ali več stavkov, to fonetiko imenujemo kar stavčna fonetika. (Toporišič 2004: 533)

Za govorce, ki nastopajo v javnosti, je pomembno, da upoštevajo parametre besedilne fonetike, ki pripomorejo k boljšemu nastopu govorca ter boljši razumljivosti in pozornosti s strani poslušalcev. Parametri besedilne fonetike so: členitev ali segmentacija s premori, naglas in poudarjanje, stavčna intonacija, register ali relativna tonska višina govorca, hitrost in barva glasu.

4.1 ČLENITEV ALI SEGMENTACIJA S PREMORI

Členitev s premori je za govorjenje zelo pomembna. Primerna členitev dela sporočilo pregledno in jasno, neprimerna ga lahko dela tudi nepravilnega.

Po Toporišiču (2004: 537–538) so najbolj tipični premori:

- Zaznamujejo meje povedi; praktično nikoli se ne zgodi, da na koncu povedi ne bi bilo premora. Tu je tudi premor najdaljši.
- Med relativno samostojnimi deli iste povedi, v pisavi so zaznamovani s podpičjem.

- Premori so običajno tudi po spremnem stavku premega govora.
- Premore delamo tudi med posameznimi prirednimi deli.
- Tudi premori pred dostavki so običajni.
- V podredu se delajo premori zlasti pred prilastkovim odvisnikom, krajši so pred časovnim in predmetnim odvisnikom.
- V nepripravljenem govorjenju se premori delajo tudi na neobičajnih mestih, na primer zaradi razburjenosti in razmišljanja govorca pred posameznimi izjavami. Prav tako delamo premore pred tistim delom povedi, ki ga želimo še posebej poudariti¹³.

Premori so različno dolgi. Najdaljši so ob koncih vprašalne povedi (80–86)¹⁴, najkrajši pa pred navadnim podrednim veznikom, za podrednim stavkom (3–7). Premor na koncu pripovedne povedi je do 70 stotink sekunde. (Toporišič 2004: 539)

4.2 NAGLAS IN POUJARJANJE

Razlikovanje med naglasom in poudarkom se je začelo proti koncu 60. let 19. stoletja. (Tivadar 2004) Pred tem je veljalo, da je to eno in isto. Naglas je jakostna izrazitost na ravni besede, poudarek pa je izrazitost na ravni stavka; naglas je torej slovarska kategorija, poudarek pa stavčna. S poudarkom poudarimo pomensko pomembnejše besede. V povedih ločimo 4 stopnje jakostne izrazitosti: nenaglašenost, oslajljeno naglašenost, neoslajljeno ali normalno naglašenost in poudarjeno naglašenost – poudarjenost¹⁵. (Toporišič 2004: 541)

4.3 STAVČNA INTONACIJA

Stavčna intonacija je značilna podoba tonskega poteka v edinem segmentu ali v vsakem segmentu večsegmentne povedi. Stavčna intonacija ima svoje tipične oblike, imenovane intonemi. Intonemi so, kakor fonemi, pomensko razločevalni, in sicer v tem smislu, da nam povedo, ali je poved pripovedna, želelna, velelna, vprašalna ali vzklična (Toporišič

¹³V pisavi to nakažemo s pomišljajem.

¹⁴Dolžina premorov je podana v stotinkah sekunde.

¹⁵Za namen diplomske naloge bom upoštevala le to vrsto poudarjanja.

2004: 543–544). To nam pove intonacija: na koncu sporočila je padajoča. Rastoča intonacija izraža negotovost, odločujoča vprašanja (da / ne) ter vprašanja, ki se začnejo s kaj, koga, česa in zakaj, pa tudi za ponovljena vprašanja.

Intonacijske glave¹⁶ imajo posebna imena: kadenca, antikadenca in polkadenca. (Toporišič 2004: 547) Kadenca¹⁷ (pripovedna končna intonacija) in antikadenca¹⁸ (vprašalna) sta končni glavi in jih zaznamujemo s končnim ločilom, medtem ko je polkadenca¹⁹ nekončna intonacijska glava, ki jo zaznamujemo z nekončimi ločili.

4.4 REGISTER ALI RELATIVNI TONSKI POLOŽAJ STAVČNE INTONACIJE

V navadnem govorjenju uporabljamo pretežno srednji tonski pas svojega govornega tonskega območja. V svojem tonskem območju se lahko izražamo najlažje in brez truda govorimo najdlje. (Toporišič 2004: 553) Višje prehajamo le pri posebnem poudarjanju, na primer ko kličemo živali, govorimo z otrokom, lahko pa tudi iz nervoze. Nižje navadno izgovarjamo vrinjene stavke. Znižani register je prav tako čustveno obarvan, kakor pridvignjeni, na primer v jezi. Register se ne zaznamuje z ločili.

4.5 BARVA GLASU

Odvisna je od oblikovanosti govorne cevi – vključno z glasilkami, načinom izgovora. Tipično negativno barvanje je na primer nosljanje (ob prehladih). (Toporišič 2004: 554) Za voditelje na televiziji in druge govorce v javnosti je pomembno, da imajo t. i. »žametni glas« oziroma prijeten za poslušanje. Barva glasu se podaja le ubesedeno.

4.6 HITROST GOVORA

Ljudje sicer govorimo različno hitro, vendar pa smo v glavnem edini v presoiji, kaj je hitro oziroma počasno govorjenje. Priporoča se normalna hitrost. (Toporišič 2004: 553) Po Vuletiću (2007: 72, cit. po Nina Žavbi Milojevič, 2013) je srednja hitrost 4–7 zlogov na sekundo. Tako smo hitrost preverjali tudi pri izbrani voditeljici. Sploh pa je to pomembno za javno nastopanje, kajti z neko normalno hitrostjo govora lepše in jasnejše izgovarjamo, pa tudi poslušalci nas zaradi primerne hitrosti govora bolje razumejo in

¹⁶Glava se začne z zlogom, na katerem je težišče, kar sledi pa imeujemo rep. (Toporišič 2004: 547)

¹⁷Zaznamujemo jo s puščico, ki ima konico navzdol ↓.

¹⁸Zaznamujemo jo s puščico, ki ima konico navzgor ↑.

¹⁹Zaznamujemo jo s poševno puščico navzgor ↗ (rastoča) ali s poševno puščico navzdol ↘.

nam lažje sledijo. Kar je v našem besedilu pomembnejšega, napravimo izrazito tudi s primerno upočasnjem izgovorom, kar je manj pomembno pa hitreje preletimo. Hitrost prilagajamo tudi glede na čas, ki ga imamo na razpolago, zato je na primer hitrejši govor na televiziji lahko tudi dopustljiv. Hitrost našega govorjenja je značilna tudi od našega temperamenta.

5 JAVNI NASTOP IN GOVOR NA TELEVIZIJI

Ko ste povabljeni na nastop na televiziji, navadno komentirate aktualne oziroma krizne dogodke. (Jernejčič 2012: 191)

Televizija je najmočnejši medij in kogar pokažejo na televiziji, ga vidi veliko ljudi. Televizija daje vtis resničnosti. Pokaže stvari in radi verjamemo stvarem, ki jih vidimo. Nastop na televiziji je vedno predmet manipulacije. Vedno ga predelejuje, montirajo, premeščajo, presnemavajo, ... Na televiziji se vedno mudi. Nikoli ni dovolj časa in oddaje se ponavadi končajo na silo. Tako morajo biti stavki kratki, enostavni in zaokroženi. Pogled je zelo pomemben, ker informacij ne posredujemo samo z besedami. Pogled v kamero je pogled gledalcu v oči in tega se ponavadi ne poslužujemo, razen ko želimo nagovoriti občinstvo pred televizijskimi zasloni.

Televizija je ekonomsko najmočnejši in najpopularnejši, a pravorečno manj dosleden medij, ki ima velik vpliv na govorni knjižni jezik.

Slovenski govor se je v širši javnosti razširil prav z razvojem radia na začetku 20. stoletja, kasneje je govornomedijsko najvplivnejša (govorno-slikovna) televizija. Govor je bil vnaprej pripravljen, lektoriran – govorci so brali z listov, dokler niso iznašli posebnega bralnega zaslona, t. i. »trotlboben«²⁰, za branje in neposredno gledanje v kamero (Tivadar 2008). Čeprav voditelj še vedno bere, branje izpade bolj sproščeno in naravno²¹. Tega se poslužujejo predvsem za branje novic v informativnih oddajah.

V javnem medijskem govoru pogosto prihaja do preklapljanja med zbornim in pogovornim jezikom (Tivadar 2003). Na televiziji je primarna izbira izreka v knjižnem

²⁰ Žargonski termin. Bolj primerno TV-bralnik (Tivadar 2012).

²¹ Pirčeva (2005) to imenuje »govorno branje«.

jeziku, le pri pogovornih oddajah je govor prost in tako je tudi kontroliranost govora manjša.

Govorci oziroma spikerji se pri svojem delu srečujejo z različnimi oblikami govora, glede na navezanost na pisno podlago (Tivadar 2011: 493–494):

- Branje in polbranje, kjer ima govorec svoj govor natisnjen, a ga ne prebere povsem. Tipični taki govorci so radijski voditelji, tj. povezovalci oddaj.
- Zapisano po opornih točkah in prosto brez zapisa, a z miselno pripravo, ki zahtevata aktivno usvojitev pravorečne norme. Tak govor je prisoten zlasti v oddajah, ki so pripravljene z generalkami (npr. zabavne oddaje).
- Popolnoma prosto, ki zahteva avtomatizirano znanje pravorečne norme. Tu so govorci prepuščeni svojim govornim spretnostim. Tak govor je prisoten predvsem na tiskovnih konferencah in drugih oddajah, ko se na vprašanja ne moremo pripraviti. V tovrstnih oddajah pa se tudi profesionalni govorci manj strogo držijo knjižne norme.

Na televiziji je zaradi zvočno-slikovnih dodatkov še toliko močnejša vloga nejezikovnih sredstev, ki zelo vplivajo na govor – stavki so krajši, dosti je avtentičnih izjav, vse skupaj pa dopolnjuje še slika.

Predvsem v zabavnem televizijskem programu je izrazit dialektalni govor, največkrat za komične dialoge in scene. Pri medijskem govoru je navzoč tudi dialektalni urbani govor Ljubljane. Z izjemo zabavnih oddaj pa je zaželena nevtralnost, se pravi knjižni jezik.

Precejšnjo težavo govorcev slovenskih televizij predstavlja tudi stavčna intonacija, ki je na koncu povedi kljub zaključku odstavka ali besedila, pogosto rastoča. Tovrstna intonacija je posebej izpostavljena pri kratkih novicah.

5. 1 NEBESEDNO KOMUNICIRANJE OZIROMA NEJEZIKOVNI PARAMETRI

Nebesedno komuniciranje pomeni komuniciranje z nebesednimi sredstvi, kot so mimika, gestika, gibanje v prostoru, dotik, vonj, zvočna podoba govora. Na televizijskih ekranih je največkrat prisotna mimika in gestika (kretnje rok, drža).

Nebesedno komuniciranje je zelo težko obvladovati in nevešč govorec bi lahko (ne)hote izdal marsikaj. Kombinirana komunikacija z besednimi in nebesednimi sredstvi se lahko dopolnjujeta ali pa sta v neskladju. Nebesedno sporočamo z obleko, obutvijo, nakitom, avtomobilom ... (Florjančič, Ferjan 2000), prav tako pa nehote sporočamo tudi z govoricami telesa in stavčno intonacijo. (Možina, Tavčar, Kneževič 1998)

5.1.1 Govorica telesa

Govorica telesa temelji na izgovoru brez besed, to pomeni na značilnostih obnašanja posameznika. Znanost se na tem področju ukvarja z našimi reakcijami, od preišljenih pa tudi do nezavednih.

Govorica telesa	Lahko pomeni	Pogosto pomeni
Praskanje po nosu	Laganje, nejevoljo	srbeč nos
Nagibanje nazaj na stolu	Vzvišenost, aroganca	Sprošččenost, utrujenost
Roke v žepu	Molčečnost, potrto	Hladne roke, iskanje kovanca
Zehanje	z dolgočasnost	utrujenost
Prekrižane roke	Obramba, negotovost	Mrazenje, sprošččenost
Prekrižane noge	Obramba, nemara sovražnost	Udobnost (moški), ženstvenost (ženska)

Tabela 1: Govorica telesa (Clayton 2004: 28, cit. po Klavdija Papler 2008)

Možina, Tavčar in Kneževič (1998) so prepričani, da govorica telesa obsega:

- držo in hojo ljudi,
- proksemiko (položaj in gibanje v prostoru),
- gestiko (kretnje),
- mimiko (izraz obraza in oči).

V nadaljevanju vam bom predstavila le tiste govorce telesa, ki so značilne za nastop na televiziji.

5.1.2 Drža

Mihaljčič (2000) pravi, da z držo telesa izražamo svojo samozavest, položaj v družbi, predstavo o sebi.

Tudi notranje počutje in razpoloženje se izraža skozi držo telesa (Florjančič, Ferjan 2000):

- pokrit obraz lahko pomeni hudo stisko ali sramovanje česa,
- povešen pogled in glava zagotovo predstavlja žalost,
- razprte roke kažejo na odprtost in toplino,
- drža uprta z rokami na bok kaže na samozavest in prepričljivost,
- roke, sklenjene na prsih kažejo za bran ali živčno napetost,
- govorec, ki trdo stoji na obeh nogah kaže na samostojnost in stabilnost.

Pravilno uporabljene kretnje predstavljajo notranjo pristnost, verodostojnost in zanimanje.

5.1.3 Gestika

Gestika so gibi rok, nog, dlani, prstov, ramen in glave. (Ucman, Draginc 2002: 14)

Najbolj pomembna oblika komunikacije z gibi je govorica rok. Nekatere kretnje so značilne za vse ljudi po svetu, spet druge pa le za določeno kulturo oziroma svet.

Kretnje	Pomen
Razprte dlani pri sogovorniku	Odkritost, poštenost
Dlan, obrnjena navzgor	Podrejenost
Dlan, obrnjena navdol	Avtoritativnost
Roke in dlani na mizi	Pripravljenost
Drgnenje dlani ob dlan	Veselo pričakovanje
Sklenjene roke	Samozavest
Dotik lica in brade z rokami	Dolgčas
Glajenje brade	Odločanje
Prskanje in trepljanje po glavi	Laganje, prikrivanje

Tabela 2: Kretnje (Možina, Tavčar, Kneževič 1998, Pease 1997, cit. po Klavdija Papler 2008)

Pri javnem nastopu se moramo izogibati naslednjih stvari (Mihaljčič 2000):

- pritiskanju rok na govorniški pult,
- kazanju s prstom na poslušalce,
- praskanju po glavi,
- držanju rok pred usti,
- zehanju.

5.1.4 Mimika

Mimiko predstavljajo izrazi na obrazu, preko katerih izražamo svoja čustva. Obrazne mišice težko nadzorujemo, zato se na primer nemir najprej pokaže na obrazu.

Smeh je ena najstarejših vrst sporočanja. Če je iskren in nevsiljiv, je pri javnem nastopu izrednega pomena. (Mihaljčič 2000)

Na obrazu pa so poleg nasmeha najpomembnejše oči. Z njimi se lahko smejemo in pokažemo še več čustev. Kavčič (2000) pravi, da sogovornik navadno pogleda, ko začne pripovedovati, nato pogled umakne stran, ko konča pa nas spet pogleda. Medtem pa nas poslušalec ves čas gleda v oči in nam tako sporoča, da nas poslušča.

Znak	Pomen
Povešen pogled	Neiskrenost, potuhnjenost, zadržanost
Pogled naravnost	Odprtost, poštenost, čista vest
Mežikanje z očmi	Zadrega, negotovost, lahko tudi živčna motnja
Zožene oči	Zbranost, odločnost, nezaupljivost
Razširjene oči	Zanimanje, osuplost, strah
Top, prazen pogled	Utrujenost, nezainteresiranost
Pogled navzdol	Ponižnost, predaja
Pogled navzgor	Brskanje po spominu, zgražanje
Umikanje pogleda	Laž, neiskrenost

Tabela 3: Pomen izrazov oči (Mihaljčič 2000: 40, cit. po Klavdija Papler 2008)

Pomembne so tudi obrvi. Z njimi prav tako sporočamo veliko stvari.

Znak	Pomen
Privzdignjene	Presenečenje, začudenje
Spuščene in namrščene	Jeza, zgražanje, gnus
Pogosto privzdignjene	Posmeh, šaljiv odnos

Tabela 4: Pomen izrazov obrvi (Mihaljčič 2000: 39, cit. po Klavdija Papler 2008)

6 STAVČNOFONETIČNA ANALIZA TV KLUBA IN 24UR

Kot je bilo že v uvodu omenjeno, se bomo pri analizi ukvarjali s stavčno intonacijo, premorom, poudarkom in hitrostjo, in sicer preko slušne analize. Spodnji znaki so ključnega pomena za lažje razumevanje oziroma branje analiziranega govornega besedila:

- padajočo kadenco smo označili s puščico, ki ima konico obrnjeno navzdol ↓,
- rastočo antikadenco smo označili s puščico, ki ima konico obrnjeno navzgor ↑,
- rastoča polkadenca je označena s poševno puščico ↗,
- z vodoravno puščico je označen nespremenjen glas (ne raste, niti ne pade) →,
- premori so označeni z navpično črto |,
- poudarjene besede so označene **krepko**.

6.1 TV KLUB (predvajano 25. 12. 2011)

6.1.1 Stavčna intonacija

Napake delamo vsi, tako da so tudi pri voditeljih oziroma napovedovalcih neizbežne. Vzroko zato je lahko veliko, na primer nepripravljenost, živčnost itd. Najpogostejše so napačno prebrane besede. Še bolj moteča pa je neustrezna stavčna intonacija, saj poslušalci tako pri nekaterih novicah ne vemo ali gre za pripoved ali za dejansko vprašanje. Za analizo je dovolj, da smo se osredotočili na rabo padajoče kadence (pripovedne povedi), rastoče antikadence (vprašalne povedi) in rastoče polkadence (vejica).

Spodnji zgledi nakazujejo na ustrezno rabo stavčne intonacije. Primeri so izbrani iz celotne oddaje in si tako ne sledijo po vrstnem redu.

Voditeljica ustrezno zaključi začetni pozdrav s padajočo kadenco:

Lep dober večer želim. ↓

In končni pozdrav:

In vse dobro ter vesele božične praznike v imenu ekipe TV kluba tudi vam spoštovani pred televizijskimi zasloni in kot smo seveda slišali že danes: družina je smisel, družina je ključ, veselje, imejte se radi in srečno. ↓

Prav tako s padajočo kadenco ustrezno zaključuje pripovedne povedi:

Z nami je tudi mamica dveh sinov Mihe, Luke; Nina Ivanič Rep, dobrodošla, in pa teolog Metod Benedik. ↓

Ali pa kot pravi etnolog dr. Janez Bogataj, ki je naš gost, bodo vsi trije ostali ali bo kdo šel v pozabo ali pa bomo dobili še četrtega. ↓

Najprej seveda sveti Miklavž, potem Božiček in pa seveda tudi Dedek mraz. ↓

Gospa Ivanič Rep vaša misel. ↓

In še gospa Ferlin iz družine v Razkrižju. ↓

Vaše želje, vaša pričakovanja in seveda obljubili ste nam tudi vesel zaključek s pesmijo. ↓

Citira izjavo, ki je bila povedana že pred oddajo, saj jo prebere z lista:

Gospod Benedik vi pravite: seveda je najlažje s hrupom preglasiti notranjo praznino. ↓

Vendar pa se pogosto dogaja, da padajočo kadenco zamenjuje z rastočo antikadenco. To pomeni, da povedno intonacijo zamenjuje z vprašalno:

V Razkrižju pa pozdravljam rejniško družino Ferlin. ↑

Bogato v pravem pomenu besede, sedem otrok, najmlajši Enej je star dve leti in pol. ↑

Gospa Tanja Ferlin, lepo pozdravljeni, hvala lepa tudi vi, da ste z nami. ↑

Res lepo, hvala zaenkrat, seveda ostanite še naprej z nami. ↑

Predvsem pa je stavčna intonacija povsem neustrezna v zaključni špici. Vse pripovedne povedi zaključijo z rastočo antikadenco:

Res ne bi mogli lepše zaključiti nocojšnje oddaje. ↑

Vse dobro vam želim družina Ferlin. ↑

Hvala lepa za vse in seveda vesel božič in pozdrav v Razkrižje. ↑

In hvala tudi vam spoštovani gostje, da ste bili nocoj gostje TV kluba in seveda vse dobro tudi ob božičnih praznikih. ↑

Vprašalne povedi ustrezno zaključuje z rastočo antikadenco:

Kaj pa ta komercializacija, prej sem dejala histerija na pol? ↑

Nas to lahko spominja na tiste čase nekdanj: božič, velika družina, božični kruh? ↑

Gospa Ivanič, kdaj ste vi postavili prav tako smrečico in, kaj pravite na to komercializacijo? ↑

Pa menite, da se utegnemo od tega hrupa distancirati? ↑

Kako pa se, gospa Ferlin, v vaši družini soočate s praznovanjem, s prihodom vseh treh dobrih mož v decembru? ↑

In neustrezno, s padajočo kadenco:

Kako ste z družino preživeli božični večer, veselja je bilo ob tako številčni družini gotovo nepopisno? ↓

Intonacija je rastoča v nezaključenih delih povedi, kar v zapisu ponazorimo z vejico.

Voditeljica tako ustrezno uporabi rastočo polkadenco:

Ali pa kot pravi etnolog dr. Janez Bogataj, ↗ ki je naš gost, bodo vsi trije ostali ↗ ali bo kdo šel v pozabo ↗ ali pa bomo dobili še četrtega.

Kako ste z družino preživeli božični večer, ↗ veselja je bilo ob tako številčni družini gotovo nepopisno?

Nas to lahko spominja na tiste čase nekdanj: božič, ↗ velika družina, ↗ božični kruh?

Dilema, povsod je prisotna; ↗ šola, služba, marsikje, med tremi dobrimi možmi: sveti Miklavž, ↗ Božiček, ↗ Dedek mraz.

A pri vs je, ↗ gospa Ivanič, ta dilema med temi tremi možmi, kako se obdarujete recimo?

Najprej seveda sveti Miklavž, ↗ potem Božiček in pa seveda tudi Dedek mraz.

Njen glas pa ostane na enaki višini v naslednjih primerih:

Kristjani gredo k sveti maši, se bomo tudi v TV klubu pogovarjali o navadah, → šegah, → o zgodovini, izvoru, → o dobrih treh možeh, ki malce konkurirajo drug drugemu, no še bolj pa o veselju otrok drug drugega dopolnjujejo.

In vi to upoštevate v svoji družini, je bilo letos recimo kaj posebnega za božični večer, → za decembrske praznike?

6.1.2 Premori

Kje so premori nujno potrebni? Toporišič (2004: 537–538) to opiše v *Slovenski slovnici*.

Toporišič meni, da so premori nujno potrebni pri vsaki končani povedi. To voditeljica natančno upošteva.

Premor ustrezno postavi pred citatom enega od gostov:

Gospod Benedik vi pravite: | seveda je najlažje | s hrupom preglasiti notranjo praznino.

Zapisali ste v svoji knjigi: | konstrukt ruskega telesa, slovenske preobleke in amerikanističnega paradnega nastopa, na začetku uvajanja lika, ki ne bi bil neposreden ...²² Ded Moroz, ampak bi bil sneženi mož, oče Triglav in predlagali bi tudi ženski lik, babica zima.

Za podpičjem:

Z nami je tudi mamica dveh sinov Mihe, | Luke; | Nina Ivanič Rep, dobrodošla, in pa teolog Metod Benedik.

Premori so nujni pri priredno zloženih povedih – predvsem pri posledičnem, protivnem in stopnjevalnem (brez veznika) priredju. Prav tako pa jepremor potreben tudi pri podredno zloženih povedih, in sicer predvsem pri časovnem, prilastkovem in predmetnem podredju, vendar pa tega ni zaslediti v govoru. Našla sem samo en primer:

²²Nerazumljivo. Voditeljica to pove nerazločno, tako da je celotno sporočilo nerazumljivo.

Zapisali ste v svoji knjigi: konstrukt ruskega telesa, slovenske preobleke in amerikanističnega paradnega nastopa, na začetku uvajanja lika, ki ne bi bil neposreden ... Ded Moroz, ampak bi bil sneženi mož, oče Triglav in predlagali bi tudi ženski lik, | babica zima.

Voditeljica premor uporablja pred naštevanjem:

Dilema, povsod je prisotna; šola, služba, marsikje, med tremi dobrimi možmi: | sveti Miklavž, Božiček, Dedek mraz.

Nas to lahko spominja na tiste čase nekdanj: | božič, velika družina, božični kruh?

Smiselno je premor narediti tudi pred poudarjeno besedo ali besedno zvezo:

Kaj pa ta | **komercializacija**, prej sem dejala | **histerija** na pol?

Za konec vas bom prosila, preden gremo še enkrat v Razkrižje, še vaša misel na ta današnji | **božični dan**, 25. december, gospod Benedik.

Zelo pogosto pa voditeljica dela premore tam, kjer sploh niso potrebni. To se dogaja pri daljših povedih, ki jih ne more povedati z enim vdihom:

Na božični dan, ko se končno | lahko zavemo in spomnimo, kaj je pravi pomen božiča, ko je | obdarovanje za nami in nakupovalna histerija tudi, ko se lahko ob kosilu | mirno usedemo z najbližjimi, kristjani gredo k sveti maši, se bomo tudi v TV klubu pogovarjali o navadah, šegah, o zgodovini, izvoru, o dobrih treh možeh, ki | malce konkurirajo drug drugemu, no še bolj pa o veselju otrok | drug drugega dopolnjujejo.

Neustrezno členi tudi v krajših povedih:

V Razkrižju pa | pozdravljam rejniško družino Ferlin.

Kako ste z družino | preživeli | božični večer, veselja je bilo ob tako številčni | družini gotovo nepopisno?

Za konec vas bom prosila, preden gremo še enkrat v Razkrižje, še vaša misel | na ta današnji | božični dan, 25. | december, gospod Benedik.

6.1.3 Poudarki

Pri analizi poudarkov sem se omejila samo na poudarjenost določenih besed ali besednih zvez. Voditeljica naredi dosti poudarkov, ki pa so smiselni:

V Razkrižju pa pozdravljam **rejniško** družino Ferlin.

Nas to lahko spominja na tiste čase **nekdaj**: božič, velika družina, božični kruh?

Kaj pa ta **komercializacija**, prej sem dejala **histerija** na pol.

Bomo morda tudi ob **krizi** pač tistega, ki je doletela, da bom tako rekla, vendarle se bomo vrnil, po vašem mnenju h koreninam decembrskih praznovanj, tudi božičnega.

Dilema, povsod je prisotna; šola, služba, **marsikje**, med tremi dobrimi možmi: sveti Miklavž, Božiček, Dedek mraz.

Zapisali ste v svoji knjigi: konstrukt ruskega telesa, slovenske preobleke in amerikanističnega paradnega nastopa, na začetku uvajanja lika, ki ne bi bil neposreden ... Ded Moroz, ampak bi bil **sneženi mož**, oče Triglav in predlagali bi **tudi ženski lik**, babica zima.

Za konec vas bom prosila, preden gremo še enkrat v Razkrižje, še vaša misel na ta današnji **božični dan**, 25. december, gospod Benedik.

6.1.4 Hitrost

Hitrost govora je normalna, sprejemljiva, znotraj Vuletičevega okvira.

Le v posameznih primerih prihaja do odklona. Počasen govor pomeni manj kot 4 zloge na sekundo. (Vuletić 2007: 72) Spodnji primeri prikazujejo hitrost govora le 3,6 zloga na sekundo:

Lep dober večer **želim**.

Z nami je tudi mamica dveh sinov Mihe, Luke; Nina Ivanič Rep, dobrodošla, in pa teolog **Metod Benedik**.

Vse dobro vam **želim** družina Ferlin.

Na drugi strani pa imamo primere, kjer je govor občutno prehiter in to pomeni več kot 7 (Vuletić 2007: 72) zlogov na sekundo. V spodnjem primeru je izmerjena hitrost 7,5 zloga na sekundo:

No veliko več znanega pa je v svetu o Nikolaju a ne, o Miklavžu, gospod Benedik oziroma gospod Bogataj najprej na kratko, potem ja ...

Našli smo dva primera, kjer je hitrost 8 zlogov na sekundo:

Gospa Tanja Ferlin, lepo pozdravljeni, hvala lepa tudi vi, da ste z nami.

Res ne bi mogli lepše zaključit nocojšnje oddaje.

Proti koncu oddaje se hitrost stopnjuje. Izmerili smo 9 zlogov na sekundo:

Čudovito, hvala lepa vsem.

Največja izmerjena hitrost govora pa je kar 11 zlogov na sekundo:

Toliko torej o treh dobrih možeh.

6.1.5 Druge zanimive govorne značilnosti

Zborna oblika govora se uporablja vedno pred javnim zborom poslušalcev (npr. televizija, radio), sploh pa, če je ta zbor izobrazbeno, narečno ali socialno neenak. (Toporišič 2004: 15)

Knjižni jezik ima poleg zborne oblike še manj strogo, pogovorno obliko. (Toporišič 2004: 16) Ta se uporablja predvsem v nemnožičnem zboru, brez vnaprej pripravljenega govora, torej spontano.

Značilnosti knjižnega pogovornega jezika so (Toporišič 2004: 18):

- kratki nedoločnik²³,
- množinska oblika deležnika na -l²⁴,
- izgovor nenaglašene deležnika -el, -il, -el samo kot -u²⁵,

²³ Npr. delat.

²⁴ Npr. delal.

- izgovor prislova *sem* s polglasnikom,
- izgovor polglasnika ali *e*, kadar sta kratka²⁶,
- rahlo reducirani kratki naglašeni *a* pred soglasnikom²⁷,
- prislovi tipa *gor, dol* (za pomen *gori, doli*),
- izgovor *l* namesto *lj*, kadar bi moral stati pred samoglasnikom in hkrati soglasnikom²⁸.

Druge govorne značilnosti, ki smo jih našli v njenem govoru²⁹:

- mašila:

Gospa Ivanič, kdaj ste vi postavili prav tako smrečico in, kaj pravite na to komercializacijo?

Tiste prave čestitke ne, ne elektronske.

- pogovorne besede:

A pri vs je, gospa Ivanič, ta dilema med temi tremi možmi, kako se obdarujete recimo?

No veliko več znanega pa je v svetu o Nikolaju a ne, o Miklavžu, gospod Benedik oziroma gospod Bogataj najprej na kratko, potem ja ...

In vi to upoštevate v svoji družini, je bilo letos recimo kej posebnega za božični večer, za decembrske praznike?

Res ne bi mogli lepše zaključit nocojšnje oddaje.

- ponavljanja:

Hvala lepa za vse in seveda vesel božič in pozdrav v Razkrižje. Inhvala tudi vam spoštovani gostje, da ste bili nocoj gostje TV kluba in seveda vse dobro tudi ob božičnih praznikih. In vse dobro ter vesele božične praznike v imenu ekipe TV kluba tudi vam spoštovani pred televizijskimi zasloni in kot smo seveda slišali že danes: družina je smisel, družina je ključ, veselje, imejte se radi in srečno.

²⁵ Npr. reku.

²⁶ Npr. videt.

²⁷ Npr. prav, žal.

²⁸ Npr. ključ, grable.

²⁹ Podčrtane besede.

- nerazumljivo³⁰:

Zapisali ste v svoji knjigi: konstrukt ruskega telesa, slovenske preobleke in amerikanističnega paradnega nastopa, na začetku uvajanja lika, ki ne bi bil neposreden ... Ded Moroz³¹, ampak bi bil sneženi mož, oče Triglav in predlagali bi tudiženski lik, babica zima.

- raba predloga k/h:

Bomo morda tudi ob krizi pač tistega, ki je doletela, da bom tako rekla, vendarle se bomo vrnili, po vašem mnenju k koreninam decembrskih praznovanj, tudi božičnega.

6.1.6 Ugotovitve

TV klub je pogovorna oddaja, kjer voditelj ne more vsega pripraviti vnaprej, saj mora peljati rdečo nit svojih vprašanj in odgovorov gostov skozi celotno oddajo.

Glede na analizo ugotovimo, da je voditeljica največ napak naredila pri intonaciji. Največkrat pride do zamenjave padajoče kadence z rastočo antikadenco ali obratno. Pri nekončnih povedih, ki jih zaznamujemo z vejico, je potrebna rastoča polkadenca, vendar pri voditeljici največkrat ni zaznati povsem rastočega glasu.

Premori se pojavljajo tudi na mestih, kjer sicer niso potrebni³². Ustrezno pa jih voditeljica uporabi pri končanih povedih, citiranju in pred poudarjenimi besedami oziroma besednimi zvezami.

Hitrost je v večini primerov 5 zlogov na sekundo. Seveda pa obstajajo tudi primeri, kjer ni tako. Govor je prepočasen v treh primerih (hitrost 3,6 zloga na sekundo) in prehitro v petih primerih (hitrost od 7,5 pa vse do 11 zlogov na sekundo).

Besede oziroma besedne zveze, ki jih je poudarila, so bile smiselno poudarjene.

Kot druge zanimive govorne značilnosti sem našla mašila, pretirano ponavljanje besed »seveda« in veznika »in«, prav tako pa tudi napačno rabo predlogov k/h. Prav tako pa

³⁰ Označeno s tropičjem in podčrtano. Voditeljica pove nerazločno in se tako ne sliši točno, o čem govori. Ujamemo le posamezne besede, ki jih ne uporabljamo v vsakdanji rabi, tako da sporočila ne moremo sprejeti kot celoto.

³¹ Ded Moroz je po ruski legendi naš t. i. Dedek mraz. (https://sl.wikipedia.org/wiki/Dedek_Mraz, 17. 9. 2015)

³² Glej stran 15–16.

tudi nekaj pogovornih besed (vs, kej), ki jih sicer na televiziji, sploh pa v informativnih oddajah, naj ne bi bilo.

6.2 24UR POPOLDNE (predvajano 23. 7. 2015)

6.2.1 Stavčna intonacija

Pri informativni oddaji 24UR si voditelji pri posredovanju novic pomagajo s prikazovalnikom besedila. Tako so vse novice prebrane z ekrana, kateri stoji pred njim in bi lahko sklepali, da je napak manj, vendar pa se še vedno pojavljajo pretirano pogosto. Sicer pa tabela v nadaljevanju prikazuje, da je vseeno napak manj kot pa v oddaji TV klub.

Voditeljica ustrezno uporabi padajočo kadenco v začetni špici oddaje:

Zdaj že uradno: po razkritih tonskih posnetkih s položaja arbitra odstopa Jernej Sekolec. ↓

Svoj odstop pa je premieru Miru Cerarju ponudila tudi agentka na MZZ-ju, Simona Drenik. ↓

Ob vrhuncu vročinskega vala so naše ekipe preverjale, kako se ob najhujši pripeki najraje hladite, in kdo ima od tega največ koristi. ↓

Padajoča kadenca je ustrezna tudi pri podajanju nekaterih novicah. Novice so izbrane iz celotne oddaje, tako da si ne sledijo po vrstnem redu:

Svoj odstop pa je premieru Miru Cerarju že ponudila tudi agentka na ministrstvu za zunanje zadeve, Simona Drenik. ↓

Arbitražno sodišče slovensko vlado zdaj poziva, naj v 15 dneh predlaga novega arbitra, sicer bo to storil predsednik sodišča. ↓

In, kar je za Slovenijo najpomembjše, brez odlašanja znova odločiti o arbitražnem postopku. ↓

Premier Miro Cerar je zatrdil, da ne on ne slovenska vlada, nista bila seznanjena s spornimi pogovori. ↓

Arbitražni sporazum je mrtev, arbitražno sodišče je izgubilo vso kredibilnost. ↓

No, takšni odzivi po razkrite pogovoru med slovenskim arbitrom in agentko na MZZ-ju prihajajo torej s hrvaškega političnega parketa. ↓

O možnostih odstopa od arbitražnega sporazuma uradni Zagreb se posvetuje ter sestankuje z odvetniki in diplomanti. ↓

No, v teh vročih poletnih dneh, pa si manejo roke trgovci s sladoledom, vodo, pivom in upravljalci bazenov. ↓

Za kar polovico je višji obisk na kopališču Ilirija, za primerjavo z deževnim julijem lani. ↓

Manjši je le obisk lokalov čez dan, ko je najbolj vroče in se ljudje seveda raje zadržujejo v zaprtih prostorih. ↓

Se pa v zadnjih tednih močno prodaja sladoled. ↓

V Sloveniji imamo 48 naravnih kopališč, na morju, v rekah in v jezerih, kjer se spremlja kakovost kopalne vode, in po zadnjih objavljenih podatkih so vse analize vode po predpisih. ↓

Vendar strokovnjaki vseeno opozarjajo, naj se ljudje kopajo na urejenih naravnih kopališčih in izogibajte se divjim, predvsem zaradi lastne varnosti, kajti divja kopališča niso nadzorovana in pa urejena. ↓

Tako se nam, kot je znano, lahko poleg poškodb, zaradi neurejenega dostopa do vode, lahko zgodi tudi, da če pijemo onesnaženo vodo, lahko tudi zbolimo. ↓

Najverjetneje bodo vodilni možje kluba nekoliko prevetrili kadrovsko zasedbo, čeprav o konkretnih ukrepih še ne želijo govoriti. ↓

V vsakem primeru se morajo zdaj v celoti posvetiti obrambi naslova v prvi slovenski nogometni ligi, kar pa bo, sodeč po uvodnih tekmah nove sezone, vse prej kot lahka naloga. ↓

Ob 19h pa gremo po sledi mednarodnega škandala. ↓

Tudi pri povabilih za nadaljni ogled odaje:

Vse odzive torej dobite v naši osrednji oddaji. ↓

Ostanite z nami. ↓

Zadnje informacije iz Ljubljane, Haaga in Zagreba ob 19h in ob 22. uri in 40 minut. ↓

Ne zamudite in lep dan želim še naprej. ↓

V podajanju novic pa voditeljica pogosto tudi zamenjuje padajočo kadenco z rastočo. To prikazujejo spodnji zgledi. Že v samem začetnem pozdravu je kadenca neustrezna:

Lep dober dan želim. ↗

Hrvaška stran medtem zanika navedbe iz Slovenije, da naj bi že dlje časa vedela za sporne pogovore. ↑

Zadnje odzive v Zagrebu zbira novinarka Teja Šentjurc. ↑

Dan po razkritih tonskih posnetkih in velikem škandalu je s položaja arbitra odstopil Jernej Sekolec. ↑

Tako je potrdilo arbitražno sodišče. ↑

O prisluškovalni aferi Sekolec–Drenikova pa pravkar razpravlja tudi parlamentarni odbor za nadzor nad obveščevalci in spremlja ga kolega Anže Božič. ↑

Intonacijsko neustrezno podane novice:

Medtem pa soseda stopnjuje prvorazredni škandal, ki ne sme ostati brez posledic. ↑

Sicer pa, kaj je že sedaj v Piranskem zalivu drugače kot je bilo že vsa leta doslej: praktično nič, nam pripovedujejo ribiči. ↑

Reportaže si lahko ogledate ob 19. uri. ↑

In zaradi Hrvaške je še vročina doma na stranskem tiru, kar še ne pomeni, da ne povzroča težav marsikomu. ↑

Po državi sicer nastajajo krajevne nevihte, ki prinašajo nekoliko nižje temperature. ↑

V teh vročih dneh pa se veliko ljudi odloči ohladiti tudi v naravi. ↑

In kaj bo poslej drugače tudi v nogometnem klubu Maribor, ki se je žal poslovil od Evrope. ↑

O tem po oglasih, pa še vreme s Katjo Jevšek. ↑

Ponekod je že deževalo, je pa še vedno zelo, zelo vroče. ↑

Po včerajšnjem porazu nogometašev Maribora, ostali bodo slovenski prvaki iz štajerske prestolnice sezono nadaljevali zgolj na domači fronti. ↑

No, malce pa se je obrnilo tudi vreme. ↑

Katja, ponekod je že deževalo, pravzaprav ulilo se je, kar je seveda pričakovano ob takšni vročini hudi. ↑

Vprašalne povedi se morajo zaključiti z rastočo antikadenco. Najbližje temu je spodnji primer:

Kakšne načrte ima sedaj hrvaška vlada? ↗

Sicer pa je večina vprašalnih povedi zastavljenih z neustrezno intonacijo, in sicer s padajočo kadenco:

Anže, ali je že jasno, kako so torej prisluhi sploh šli v javnost in seveda, kakšna je pri tem vloga SOVE? ↓

Kdo bo še prevzel odgovornost in na kaj stavijo Hrvati? ↓

In kolikšno škodo smo si s temi pogovori naredili sami? ↓

In kakšne bodo posledice, se lahko za dve tretjini Piranskega zaliva obrišemo pod nosom? ↓

Raba rastoče polkadence, predvsem pri ločilu vejici, je ustrezna. Intonacija mora biti povzdignjena, v nasprotju s padajočo kadenco:

Hrvaška stran medtem zanika navedbe iz Slovenije, ↗ da naj bi že dlje časa vedela za sporne pogovore.

Ob vrhuncu vročinskega vala so naše ekipe preverjale, ↗ kako se ob najhujši pripeki najraje hladite, ↗ in kdo ima od tega največ koristi.

Arbitražno sodišče slovensko vlado zdaj poziva, naj v 15 dneh predlaga novega arbitra, sicer bo to storil predsednik sodišča.

Anže, ali je že jasno, kako so torej prisluihi sploh šli v javnost in seveda, kakšna je pri tem vloga SOVE?

In zaradi Hrvaške je še vročina doma na stranskem tiru, kar še ne pomeni, da ne povzroča težav marsikomu.

Ponekod je že deževalo, je pa še vedno zelo, zelo vroče.

Naštevajte:

No, v teh vročih poletnih dneh, pa si manejo roke trgovci s sladoledom, vodo, pivom in upravjalci bazenov.

Manjši je le obisk lokalov čez dan, ko je najbolj vroče in se ljudje seveda raje zadržujejo v zaprtih prostorih.

V Sloveniji imamo 48 naravnih kopališč, na morju, v rekah in v jezerih, kjer se spremlja kakovost kopalne vode, in po zadnjih objavljenih podatkih so vse analize vode po predpisih.

6.2.2 Premori

Najpogosteje so premori uporabljeni neustrezno – na mestih, ki jih Toporišič v *Slovenski slovnici* ne omenja.

Premor je ustrezen pri prilastkovem odvisniku in tudi pred poudarjeno besedo ali besedno zvezo:

Svoj odstop pa je premieru Miru Cerarju že ponudila tudi agentka na ministrstvu za zunanje zadeve, Simona Drenik.

In kaj bo poslej drugače tudi v nogometnem klubu Maribor, ki se je žal poslovil od Evrope.

In, kar je za Slovenijo najpomembnejše, brez odlašanja, znova odločiti o arbitražnem postopku.

Premier Miro Cerar je zatrdil, da ne on, ne slovenska vlada nista bila seznanjena s spornimi pogovori.

Toporišič (2004: 538) govori tudi o t. i. načelu ritmičnosti, ki deli glasovje povedi na približno enako dolge dele. Tam so premori ustrezni:

Kakšne načrte ima sedaj hrvaška vlada?

Premori so v spodnjih zgledih nesmiselni, neuporabni, ničesar konkretnega ne zaznamujejo:

Zadnje odzive v Zagrebu zbira novinarka Teja Šentjurs.

Ob vrhuncu vročinskega vala so naše ekipe preverjale, kako se ob najhujši pripeki najraje hladite in kdo ima od tega največ koristi.

Tako je potrdilo arbitražno sodišče.

Anže, ali je že jasno, kako so torej prisluzi sploh šli v javnost in seveda, kakšna je pri tem vloga SOVE?

Medtem pa soseda stopnjuje prvorazredni škandal, ki ne sme ostati brez posledic. Arbitražni sporazum je mrtev, arbitražno sodišče je izgubilo svojo kredibilnost.

Vse odzive torej dobite v naši osrednji oddaji.

In zaradi Hrvaške je še vročina doma na stranskem tiru, kar še ne pomeni, da ne povzroča težav marsikomu.

Tiste, ki jih dežne kaplje danes niso ohladile, pa lahko osvežitev poiščejo na kopališčih.

No, malce pa se je obrnilo tudi vreme.

Ob 19h pa gremo po sledi mednarodnega škandala.

6.2.3 Poudarki

Tudi pri analizi poudarkov pri oddaji 24UR se bom osredotočila samo na t. i. poudarjenost besed oziroma besednih zvez.

Vse poudarjene besede ali besedne zveze se nam zdijo smiselno poudarjene:

Arbitražno sodišče slovensko vlado zdaj poziva, naj v **15 dneh** predlaga novega arbitra, sicer bo to storil predsednik sodišča.

In, kar **je** za Slovenijo najpomembnejše, brez odlašanja, **znova** odločati o arbitražnem postopku.

Premier Miro Cerar je zatrdil, da ne **on**, ne slovenska vlada **nista** bila seznanjena s spornimi pogovori.

Zunanjo ministrico Vesno Pušić pa so, kot pravi sama, **presenetili** slovenski poizkusi, da bi zgodbo predstavili kot **vojnisko** afero.

Tudi danes je bilo najbolj vroče v Novi Gorici, kjer se je živo srebro ustavilo pri **36 stopnjah Celzija**.

Trgovci prodajajo za **tretjino** več vode, piva za več kot petino.

Vendar strokovnjaki vseeno opozarjajo, naj se ljudje kopajo na **urejenih** naravnih kopališčih in izogibajte se **divjim**, predvsem zaradi lastne varnosti, kajti **divja** kopališča **niso** nadzorovana in pa urejena.

Tako se nam, kot je znano, lahko poleg poškodb, zaradi neurejenega dostopa do vode, lahko zgodi tudi, da če pijemo **onesnaženo** vodo, lahko tudi zbolimo.

V vsakem primeru se morajo zdaj v celoti posvetiti obrambi naslova v prvi slovenski nogometni ligi, kar pa **bo**, sodeč po **uvodnih** tekmah nove sezone, vse prej kot lahka naloga.

Katja, ponekod je že deževalo, pravzaprav **ulilo** se je, kar je seveda pričakovano ob takšni vročini hudi.

In kolikšno škodo smo si s **temi** pogovori naredili sami?

6.2.4 Hitrost

Večina novic je prebranih z normalno hitrostjo, to pomeni 4–7 zlogov na sekundo.

Našli smo en primer, kjer je hitrost prepočasna. Voditeljica govori s hitrostjo 3,3 zloga na sekundo:

In kar je za Slovenijo najpomembjše, brez odlašanja znova odločati o arbitražnem postopku.

In pa dva primera, kjer je govor prehiter. V prvem primeru je izmerjena hitrost 7,7 zloga na sekundo, v drugem pa 8,3 zloga na sekundo:

Ekstremno visoke temperature vztrajajo že deseti dan zapored.

V teh vročih dneh pa se veliko ljudi odloči ohladiti tudi v naravi.

6.2.5 Druge zanimive govorne značilnosti

Druge govorne značilnosti, ki sem jih zasledila pri podajanju novic so:

- nerazumljivo podane novice:

O možnostih odstopa od arbitražnega sporazuma uradni Zagreb ...³³ se posvetuje ter sestankuje z odvetniki in diplomanti.

- ponavljanje:

Tako se nam, kot je znano, lahko poleg poškodb, zaradi neurejenega dostopa do vode, lahko zgodi tudi, da če pijemo onesnaženo vodo, lahko tudi zbolimo.

- obrnjen vrstni red³⁴:

Katja, ponekod je že deževalo, pravzaprav ulilo se je, kar je seveda pričakovano ob takšni vročini hudi.

6.2.6 Ugotovitve

24UR je informativna oddaja, kjer je govor pripravljen vnaprej, prav tako pa voditelj novice prebere iz t. i. »trotlbobna«. Potemtakem bi hipotetično menili, da je napak manj kot pa pri prostem govoru.

³³ Beseda je povedana nerazločno in je tako ni moč razumeti.

³⁴ V našem primeru smo do stilne zaznamovane stave prišli z zamenjavo sestavin besedne zveze. (Toporišič 2004: 677)

Podobno kot pri TV klubu so napake najpogostejše pri intonaciji. Prihaja do zamenjave padajoče kadence z rastočo antikadenco in obratno pri vprašalnih povedih. Tudi pri vejicah ni zaznati rastoče polkadence. Pri kratkih povedih uporablja rastočo kadenco, čeprav gre za pripovedno poved, kjer se mora uporabljati padajočo.

Tudi nekateri premori so na neustreznih mestih. Ustrezni so pred poudarjenimi besedami ali besednimi zvezami, pri koncih določene povedi. Ustrezni premori so tudi pri t. i. načelu ritmičnosti, ki deli glasovje povedi na približno enako dolge dele.

Hitrost govora je največkrat 5–7 zlogov na sekundo. V enem primeru je govor prepočasen, in sicer 3,3 zloga na sekundo. V dveh primerih pa je prehiter s 7,7 zloga na sekundo in 8,3 zloga na sekundo.

Druge govorne značilnosti, ki sem jih našla, pa so še pretirano ponavljanje besede »lahko« in zamenjava vrstnega reda (vročina huda). Menim, da so te napake neobičajne, glede na to, da gre za vnaprej pripravljeno branje novic.

7 PRIMERJAVA STAVČNOFONETIČNIH ZNAČILNOSTI ODDAJ TV KLUB IN 24UR

V oddaji TV klub gre za pogovor o aktualni temi, tako da oddajo lahko smatramo kot pogovorno oddajo. Voditelj se vnaprej pripravi z vprašanji za goste, sicer pa se tu pokaže njegovo pravorečno znanje, saj se mora nasloniti predvsem na svoje govorne spretnosti. V tem primeru se TV klub najbolj razlikuje od informativne oddaje 24UR. V oddaji 24UR so vse novice pripravljene vnaprej, voditelj pa jih prebere iz »trotlbobna«. Tu bi torej morale biti manj napak.

Voditeljica pri obeh oddajah dela podobne napake tako pri intonaciji, premorih in hitrosti. Pri intonaciji večkrat prihaja do zamenjave padajoče kadence (pri piki) z rastočo antikadenco. Obratno se pojavlja pri vprašalnih povedih. Prav tako pri nekončnem ločilu (vejici) ne uporabi ustrezne rastoče polkadence.

Premori so navadno postavljeni tudi tam, kjer niso potrebni. To se dogaja zaradi dolgih povedi, ki jih ne more povedati z enim vdihom. Ustrezni premori so na mestih, kjer

sledi poudarjena beseda ali besedna zveza, citiranje in na koncu pripovednih ali vprašalnih povedih.

Besede so smiselno poudarjene, poudarijo tisto, kar je najpomembnejše.

Hitrost je v večini primerov normalna. V TV klubu pospeši le, ko pokliče za repliko napačnega gosta in se na hitro popravi, prav tako posledično ne dokonča svoje misli. V oddaji 24UR pa pospeši, ko se menja oddaja iz novic v vreme in Katji Jevšek poda trditev o vremenu.

Opazovali smo tudi nejezikovne parametre, in sicer držo in kretnje. V obeh oddajah voditeljica stoji na mestu in v rokah drži kemični svinčnik. Pred seboj ima liste, na katere večkrat tudi pogleda oziroma bere. Resne teme pove brez nasmeha na obrazu. Konca oddaje se končata z nasmehom. V TV klubu ima pred seboj tudi pult, na katerega se pogosto naslanja, kar pa Mihaljčič (2000) strogo odsvetuje pri javnem nastopanju. Pri vprašanjih razpre roke, pri odgovorih gostov pa jih prekriža na prsih in pritrjuje, kima z glavo v znak poslušanja. Pri naštevanju si pomaga s štetjem prstov. Ko pokliče gosta za repliko, pokaže nanj tudi s prstom. Tudi to je ena od stvari, ki jih Mihaljčič (2000) odsvetuje.

	Stavčna intonacija	Premori	Poudarki	Hitrost
TV klub	19	8	7	30
24UR	31	5	11	53

Tabela 5: Številčni prikaz ustreznih povedi

	Stavčna intonacija	Premori	Poudarki	Hitrost
TV klub	19	4	0	8
24UR	25	10	0	3

Tabela 6: Številčni prikaz neustreznih povedi

Zgornji tabeli prikazujeta ustrezne in neustrezne povedi v številkah. Kot je razvidno v tabelah, je v oddaji TV klub intonacijsko ustreznih in neustreznih povedi enako število. Manj napak naredi pri premorih, poudarkih in hitrost. Predvsem je potrebno omeniti poudarke, saj tu do napak sploh ni prišlo.

V oddaji 24UR pa je intonacijsko ustreznih več povedi kot neustreznih. Težave so se pojavile še pri premorih. Izpostavila pa bi hitrost govora, ki je bila v večini ustrezna. Le v treh primerih je bil govor prepočasen oziroma prehiter.

Kot smo že v nalogi omenili, smo pričakovali, da bo napak manj v oddaji 24UR, ker gre za prebrane novice. To zgornji tabeli tudi dokazujeta. Čeprav pa gre za brano besedilo, je napak še vedno občutno preveč, sploh pri stavčni intonaciji in premorih.

8 ZAKLJUČEK

Na temelju primerjalne slušne analize oddaje TV klub in 24UR je dokazano, da prihaja do napak pri govoru izbrane voditeljice – P. K. Ukvarjali smo se s stavčnofonetično analizo govora, pri čemer smo opazovali štiri parametre (intonacija, hitrost, premor, poudarek) od sicer šestih.

Pri stavčni intonaciji smo se osredotočili le na prepoznavanje padajoče kadenci pri pripovednih povedih, rastoče antikadence pri vprašalnih povedih in rastoče polkadence pri nekončnem ločilu vejici. Ugotovili smo, da so napake pogoste, vendar jih je manj v informativni oddaji 24UR (neustreznih je 25 povedi od skupno 56). Največkrat pride do zamenjave padajoče kadence z rastočo pri pripovednih povedih in obratno pri vprašalnih.

Drug parameter, s katerim smo se ukvarjali so premori. Najpogostejše napake so pri predolgih povedih in tako voditeljica naredi premor tudi tam, kjer sicer ni potreben. Ustrezno pa so premori postavljeni na koncu povedi, pred poudarjeno besedo ali besedno zvezo in pred citiranjem.

Poudarjenost je ustrezna v obeh oddajah. Voditeljica poudari tiste besede ali besedne zveze, ki se zdijo najpomembnejše za razumevanje.

Hitrost smo omenili le na mestih, kjer se nam zdi, da se odmika od normalne hitrosti. To pomeni, da novico pove prehitro ali prepočasi.

Nejezikovne parametre (držo in kretnje) sem opazovala le površno. Voditeljica v obeh oddajah v rokah drži kemični svinčnik, katerega pa sploh ne uporabi. Prav tako ima v obeh oddajah pred seboj liste, na katere večkrat tudi pogleda. Pomembno je tudi to, da v obeh oddajah stoji, le s to razliko, da ima v TV klubu pred seboj pult, na katerega se tudi večkrat nasloni. Ko čaka oziroma posluša odgovore gostov si prekriža roke na prsih in kimajoč z glavo pritrujuje sogovorniku in mu tako da vedeti, da ga posluša. Klic gosta na repliko podkrepi tudi s kazanjem prsta nanj.

Menimo, da so zgoraj omenjene napake povsem nepotrebne, sploh v informativni oddaji 24UR, kjer ima celoten govor že vnaprej pripravljen in ga bere z zaslona. V tem primeru bi lahko bilo napak drastično manj. Druga zgodba pa je pri oddaji TV klub. Tu

se sicer voditelj vnaprej pripravi z vprašanji za goste, sicer pa se zanaša na svoje avtomatizirano znanje pravorečne norme in na govorniške spretnosti.

9 VIRI IN LITERATURA

Medijska hiša PRO PLUS. http://pro-plus.si/slo/pro_plus/medijska_hisa/. (Dostop 6. 8. 2015)

Spletna stran 24UR. http://www2.24ur.com/bin/article.php?article_id=3150162. (Dostop 6. 8. 2015)

Spletna stran 24UR. http://www.24ur.com/bin/video.php?media_id=60834328 (Dostop 6. 8. 2015)

Spletni video na zahtevo – Voyo. <http://voyo.si/multimedia/24ur-popoldne-1684.html>. (Dostop 10. 8. 2015)

Korpus govornjene slovenščine GOS. <http://www.korpus-gos.net/>. (Dostopno 5. 9. 2015)

TIVADAR, H. (2003). Podoba in funkcija govornjenega knjižnega jezika glede na neknjižne zvrsti. *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem*. V Obdobja 22. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuj jezik. 437–452 .

TIVADAR, H. (2004). Fonetično-fonološke lastnosti samoglasnikov v sodobnem knjižnem jeziku. *Slavistična revija*, letnik 52, številka 1, 31–48.

TIVADAR, H. (2006): Slovenski medijski govor v 21. stoletju in pravorečje – RTV Slovenija vs. Komercialne RTV-postaje. Praga: Filozofska fakulteta Karlove univerze. 209–226.

TIVADAR, H. (2008): Pravorečje, knjižni jezik in mediji. V Slovenski jezik, literatura, kultura in mediji. 44. seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuj jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. 24–35.

TIVADAR, H. (2011): Vzpostavitev razmerij med govorom in branjem, recitacijo in igranjem. V Obdobja 30. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuj jezik. 498– 495

TIVADAR, H. (2012). Nove usmeritve pri raziskavah govora s pogledom v preteklost. *Slavistična revija*, letnik 60, številka 4, 587– 601.

TOPORIŠIČ, Jože, 2000: Slovenska slovnica. Maribor: Založba Obzorja.

BELHAR, Klemen, 2007: Nastop na televiziji. Ljubljana: Šola retorike.

JERNEJČIČ, Andreja, 2012: Skrivnosti javnega nastopanja: priročnik za vsakogar. Ljubljana: Planet GV.

PAPLER, K. (2008). Priprava in izvedba javnega nastopa (Diplomska naloga). Kranj:

[K. Papler]. pridobljeno 10. 8. 2015 s spletne strani

http://www.bb.si/doc/diplome/Papler_Klavdija-

[Priprava_in_izvedba_javnega_nastopa.pdf](http://www.bb.si/doc/diplome/Papler_Klavdija-Priprava_in_izvedba_javnega_nastopa.pdf)

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 7. septembra 2015

Maja Bajd